

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

* V edinosti je moč.

«EDINOST» izhaja 2 krat na teden vsako sredo in saboto o poludne. Cena za vse leto je 6 gld., za polu leta 3 gld., za četrt leta 1 gld. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v trafikah v Trstu po 25 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 45 kr. — Naročnine, reklamacije in inserate prejema Opravištvo «via Zenta 5».

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu «via Torrente» Tip. Huala; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznani in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Cesarjevo popotovanje.

Cesar je prišel na Svojem popotovanju 8. t. m. popoldne ob 5. uri v Celovec, kjer sta ga na kolodvoru pozdravila deželni glavar in mestni župan, in razodela veselje in srečo dežele nad Njegovim obiskom. Cesar je obema govornikoma blagovolil odgovoriti; na poti v mestu ga je neštevilna množica pozdravljala. Pred cesarsko palačo ga je sprejela duhovščina s pokneženim škofom na čelu, plemenitaši in častniki. Cesar je več oseb nagovoril. Ob 8. zvečer so prišla pred palačo pevka društva s plamenicami in druga društva, zapela so tri pesmi, na zadnje cesarsko pesem, ki je vzbudila meji ljudstvom veliko navdušenje. Cesar je potem poklicel k sebi načelnike raznih društev ter jim izrekel Svojo hvalo in priznanje.

Drugi dan popoldne je ogledal cesar vojake in izrekel najvišjo zadovoljnost častnikom o izveščanju in zdravju vojakov; potem dajal avdienco, obiskal mestno ljudsko šolo, ljudsko kuhinjo in druge naprave v mestu, v 4. uri popoldne pa ljudsko veselico na Križni gori.

Zvečer je bilo mesto krasno razsvetljeno in po bližnjih višavah je gorelo mnogo velikanskih kresov. V nedeljo zjutraj ob 8. uri je šel peš v stolno cerkev k sv. maši, potem je sprejemal prosilce. Cesar je podaril mestu Celovec krasno iz brona izdelano Svojo doprsko podobo, katera se postavi v deželni zbornici, in uhogim 3300 gld.

V ponedeljek ob 6. uri zjutraj se je odpeljal proti Beljaku, kjer se je eno uro mudil in potem proti Trbižu in Naborjetu skozi Rajbič čez Predel. Tu je sprejel pred slavalokom, kateri je zaukazal goriški deželni odbor napraviti, cesarja primorski deželni namestnik in tolminski okrajni glavar. V Logu pod Predelom je pozdravil cesarja občinski zastop in duhovščina. Ob 5. uri popoldne je dospel v Bolec ter se nastanil pri pošti.

Tu so ga pozdravili: duhovščina, c. k. okrajni sodnik in kancelist, župan z občinskim zastopom, davkarski uradniki, občinski zastopi vseh drugih občin boljškega okraja, načelnik veteranov in Schützenbanda. Po sprejemu je bil obed in za njim serenada. Bolec je bil lepo razsvetljen. Včeraj zjutraj ob 7. uri je cesar zapustil Bolec in prišel ob 8¹/₂ v Kobarid; tu so ga pozdravili: duhovščina, občinski zastop s poslancem Pagliaruzzijem, finančni komisar in občinski zastopi bližnjih občin. Ob 9¹/₂ se je odpeljal v Tolmin in tu dospel ob 11. uri. Tu so se mu poklonili: duhovščina, okrajni glavar z osebjem, župan z občinskim zastopom, davkarski uradniki, občinski zastopi bližnjih občin in onih cerkljanskega okraja, odvetnika dr. Miani in dr. Pitamic, notarja Premereštein in Ivandić, in načelnik veteranov; po sprejemu

je bil obed. Ob 1. uri se je cesar odpeljal in dospel ob 3. uri v Kanal; tu so se mu poklonili: duhovščina, okrajni sodnik z sodniškim osebjem, župan z občinskim zastopom, davkarski uradniki, veteranci, ognjegasci in drugi občinski zastopi kanalskega okraja. Ob 4. uri je odrinil iz Kanala in dospel v 5¹/₂ v Gorico.

Danes ne moremo več o tem poročati, ker ni več časa, le to omenjamo, da je cesar na poti proti Gorici kledečo staro ženo, ki je imela mej rokama nek papir, lepo sprejel in lepo obdaril; nekega slovenskega župana pa je do duše osramotil. Ta župan ga je nagovoril v italijanskem jeziku, pa je italijanščino tako lomil, da mu je cesar v besedo segel: *Znate slovenski?* i ko je to potrdil, unel se je mej cesarjem i tem županom jako živ razgovor v slovenskem jeziku.

Presviti cesarica z nastolnikom Rudolfom in Štefanijo dospela v Miramar 16. t. m. proti večeru; v Ljubljani bo zajutrkovala.

Pri slavnosti v Trstu, ki bodo mej bivanjem Najvišje cesarske obitelji, bodo sodelovali tudi znani muzični vodja dvornih balov, Edvard Strauss z svojo kapelo. Povabilo ga je vodstvo avstrijskega Lloyda in pride 16. t. m. v Trst.

Tržaški župan je izdal ta le razglas: Semeščani! Z odkritosrčnim veseljem vam naznanjam radostno vest, da Nju Velikanstvi, presviti naš cesar in gospod Fran Josip I. in premilostljiva cesarica Elizabeta, kakor tudi Nju visokosti svitla nastolnika Rudolf in Štefanija počasté naše mesto z visoko Svojo navzočnostjo 17., 18. in 19. t. m.

Pri prvi vesti o tej osrčevalni dogodbi čutil je mestni zastop dolžnost, vso skrb na to obrniti, da se obisk presvite cesarske obitelji, ki je mestu hotela posebno milost skazati, kolikor možno sijajno praznuje.

Uverjen sem, da se tržaško prebivalstvo, ki pozdravlja z veseljem vsako priliko, pri kateri more prirojena čutila udanosti do presvite vladarke hiše razodeti, tudi zdaj z vso gorečnostjo pridruži svojim zastopnikom pri razodevanju ljubezni, zvestobe in udanosti, v odigled zgodovinskega spomenika, ki se prav zdaj obhaja po minolem petem stoletju, kar se je Trst združil s preslavno habsburško hišo.

Semeščani! Zdjaj bodi naše najgorečnejše prizadevanje, da si pridobimo ljubezen naših vladarjev, srečni, ako ta cilj dosežemo.

V Trstu, 10. septembra 1882.

Župan

dr. Richard Bassoni.

Cesar in visoka cesarska obitelj se odpeljejo, kakor smo uže poročili, 17. t. m. zjutraj ob 9¹/₂, s posebnim vlakom iz Miramara v Trst ter se bodo peljali v kočiji s trga pred kolodvorom skozi via della Stazione, Ponte nuovo, riva Carciotti, piazza grande in stari Lazaret v razstavo, kjer jih pri glavnem vhodu sprejme

izvrševalni odbor. Proti dveh popoldne se odpelje najvišja gospoda po morji v Miramar. Njegovo veličanstvo cesar pa v namestništvu poslopje, da tam sprejme gosposke in korporacije. Ob 5. uri se vrne cesar v kočiji v Miramar. 18. se cesar tudi v kočiji pripelje v Trst, da vojake ogleda, cesarica, cesarjevič in cesarjevna pa se po morji odpeljejo v Lloylov arsenal. V »Politeama« se bodo peljali visoki gosti skozi via Ghega, piazza Caserma, via Torrente, corsia Stadion in via Piccolomini; iz »Politeame« v Miramar pa skozi via Irene, Giulia, Stadion, Torrente in Ghega; k »Lovcu« 19. t. m. skozi via Ghega, piazza Caserma, Torrente, Stadion in Giulia. Ob 7. uri zvečer se vrne Najvišja gospoda v Miramar.

Iz Sarajeva je prišlo zadnje nedeljo brzojavno poročilo, da prideta Mustaj beg in Fazil Pasik s petindvajsetimi občinskimi svetovalci v Trst poklanjati se cesarju.

»Tribüne« in tudi mi iz vsega srca priporočamo to le: Kdor ima v srcu slovanska čutila in slovanski govori, naj pride v Trst k sprejemu cesarske obitelji, naj pride ljudstva na tisoče in ti-očje, da dokaže, da se cesar nahaja v nedotakljivi avstrijsko-slovanskej zemlji, katere varstvo se more najmanj še petsto let prepustiti tistim Slovanom, ki so k ljubi nemilim razmeram in peklenskemu zatiranju tuje izomike še danes edina trdnjava, na katero se mora Avstrija zanašati.

Slovincem v Trstu in okolici.

V nedeljo bomo tako srečni, da bo sam presviti cesar prebival mej nami, v Njegovem spremstvu bodo tudi presviti cesarica, cesarjevič in cesarjevna. Mi Slovenci se bomo tega najvišjega obiskovanja toliko bolj veselili, ker nam je z njim zjamčena prihodnost Trsta in okolice. — Dolžnost naša je torej, da Cesarsko obitelj sprejmemo posebno sijajno, in to svojo dolžnost tudi spojujmo, akoprem nam pišejo ustavoverci v svojih glasilih, da Nj. veličanstvo ne pride zaradi nas v Trst, da se nam niti ni treba vsiljevati najvišjim osebom in še več enakih perfidnih in razžaljevih stvari, katere pričajo o nizki zavisti in krutem sovraštvu ustavovercev proti Slovanom. Dobro vemo, na koga se opirajo ustavoverci, mi sami poznamo prizadevanje nekaterih krogov na Primorskem, »dass die slovenischen Bäume nicht in den Himmel wachsen«; a vse to ne omaje naše zvestobe do cesarske hiše in menimo, da vsaj te nam ne prepovedó. Naj torej cesar pride iz katerega koli namena v Trst, mi Slovenci se bomo odkritosrčno radovali Njegovga prihoda in ga bomo povsod sprejemali z največjim, srčnim navdušenjem, naj nas

Komanski (Moravec), ki je leta 1666 izdal knjigo: »orbis pictus« (naslikani svet), podlago vsem poznim takovrstnim knjigam, ki služijo za nazorni nauk. Na Kranjskem J. B. baron Valvasor; ki je l. 1639 na svetlo dal veliko knjigo: »Ehre des Herzogthums Krain« (Čast kranjske vojvodine). L. 1633 se je rodil v Celovcu znameniti pisatelj: »Germania sacra« jezuit Hanžič (Hansiz). Na Talijanskem je spisal l. 1660 duhovnik Ferdinand Ughelli: »Italia sacra«. Na Goriškem jezuit p. Bauer, ki je popisal istrske, goriške in primorske zgodovinske stvari. (Bauer je umrl l. 1695). V Trstu sta živela za časa Leopolda zgodovinarja Vinčo Suša (Vincenzo Scussa), od l. 1660—1666 župnik v Brezovici potem kanonik stolne cerkve sv. Justa, in p. Ireneo della Croce (pred zvan Janez Manarutta), ki je od Suše podpiran izdal l. 1690 svojo: »Historia di Trieste«. To se ve, ti so pisali talijansko, o slovensčini je le malo kaka drobtina iz one dobe, kajti zaradi slovenskega katekizma in svetega pisma od protestantskega pridigarja Primoža Trubarja, ki je od Tržaškega škofa Petra Bonomo-na bil v mašnika posvečen in imel službo duhovsko v Trstu, vohali so menda po slovenskih knjigah luteranstvo in je zatrli. Takrat, ko je živel Trubar, trudil se je z njim koprski škof, odpadnik Pavl Vergerij, za prevoč svet. pisma v slovensčino in nastopnik Vergerijev škof Ingenerij (1576—1600) je dal tudi natisniti slovenski katekizem, ki se dandenes ne nahaja več. (Fol. dioc. 1866 p. 144.).

Oglejski cerkveni zbor l. 1595 je dovolil, da se sme rabiti po Istri zraven rimskega tudi slovenski obrednik (ritual). L. 1623 je koprski škof Jeronim Rusca sporočil papeževemu nunciju v Be-

Podlistek.

Trst in okolica.

(Zgodovinske črtice, piše M. Skalovič.)

(Dalje.)

Sijajno so bili Tržačani sprejeli svojega ljubljene glavarja, a s tem mnogo stroškov imeli in svojo blaginjo izpraznili. Zato so prosili k malu potem (1680) cesarja Leopolda, naj jim blagovolil odpustiti za 20 let oni letni donesek 2000 gld. za vzdrževanje mestnega grada. Iz te prošnje je razvidno, da so takrat mestni dohodki znašali 40.807 lir, troški pa 34.355 lir; nad polovico dohodkov je dal užiti davek od vina: 26.000 lir v mestu in 1035 lir iz okolice. (Löwenthal s. c. p. 124.). Cesar Leopold se je bojeval veliko s Turki in slavni poljski kralj Jan Sobiesky je l. 1683 prišel Dunajčanom na pomoč ter otel mesto gotove pogube. Še silno vojsko je bil prihrumel veliki vezir Kara Mustafa skozi Ogrsko do Dunaja, ter ga polnih 8 mesecev oblegal, dokler ga nista imenovani kralji in Karol Lotringijski v 12. dan septembra 1683 popolnoma potolkla, da je bilo pri obleganju in v tej bitki 75.000 Turkov mrtvih ostalo. Tudi pozneje se je za časa Leopolda proslavil v mnogih bitkah slavni vojskovodja »princ Evgen«, ne le proti Turkom, nego i proti Francozom. L. 1700 je brez roda umrl španjski kralj Karol II., in cesar Leopold bil imel sedaj po prejšnjih rodbinskih pogodbah dobiti španjsko deželo, a francoski kralj Filip mu jo prevzame, zato se uname vojna, ki je tudi naš Trst zadela. Na Talijanskem je princ Evgen zmagal

Francoze pri Carpi (1702), a istodobno pošljejo Francozi svoje vojno brodogve proti Trstu. Uže prej so streljali v Lovran v Liburniji, potem pridrajajo nenadejano v Trst ter bombardirajo mesto v noči 19. dne avgusta izstrelivši 150 bomb. Šest hiš je pogorelo in drugih 6 je bilo poškodovanih, druge škode ni bilo, nego da sta zgorela en petelin pa en prase, zato so po odhodu poveljnika brodogva Forbina napravili dovtipni napis:

Forbinus nuper Tergestum fulmine terret,
Si damnum quaeris, porcus et gallus erit.
(Strašnim grmenjem topov je Forbin Tržačane plašil,
Kvara drugega ni, — prase, peteha je vbil.)

Krivično poroča pisatelj Cavalli (o. c. p. 126), trdeč, da je takrat mesto brojilo le 3000 stanovnikov, kajti v popisu tržaške škofije iz one dobe (1693) se bere, da je obzidano mesto imelo 5700 stanovnikov in z onimi zunaj obzidja skup 10.483. (Folium dioecesanum 1871 str. 133). Pa tudi v pismu mestnega svetovlastva do cesarja Jožefa I. (1705 do 1714), v katerem natanjko priobčijo tadajno položje mesta, svoje bede in nadloge itd. je broj mesečanov 5000. Cesar Jožef I. je z dvema pismi 3. dne julija 1706 in 23. dne decembra 1713 (?) potrdil vse predprave (privilegije) in svoboščine od prednikov mestu podeljene.

Predno preidemo na novi prevažni dogodek tržaškega mesta: svobodno luko, nam se je ozreti v kratkem na dolgo skoro pol stoletja trajajočo dobo Leopoldove vladavine (1657—1705) in kratko Jožefovo šestletno vladanje, gledé lušne izomike. Živel so tačas slavni, učeni možje: na Nemškem eden največjih modrijanov (filozofov): Leibnitz (1646—1716), na Češkem slavnoznani pedagog: Amos

pa potem skrivajo in naj nas propisavajo, grde, obrekujejo tukajšnji zavezniki ustavovercev, kakor jim ljubo.

Mi moremo čakati; navadili smo se tega prav dobro. Gotovi smo tako naše končne zmage, da se smejemo otročjim manevrom ustavovercev. — Slovenci v Trstu in okolici, ni treba vam še posebno priporočati, da se vdeležite cesarjevega sprejema v ogromnem številu, mi smo gotovi ne le tega, da gotovo prišete, temuč da se boste tudi točno držali teh le naredeb:

Pri shodu rodoljubov dne 10. t. m. se je sklenilo, da se napravijo za cesarjev prihod te-le slavnosti:

17. t. m. ob 8. uri zjutraj se zberó slovenska društva: podporno delalsko društvo, »Sokola« in različne čitalnice, potem deputacije iz vseh šestih okrajev okolice pred kolodvorom, ter se razpostavijo za veterani, kakor jim to naznanijo odborniki »Edinosti«. Deputacije okolice bodo vodili ti-le gospodje:

I. okraj: Jožef Sanein, župan, Vincencij Sanein in Jožef Godina, Pako.

II. okraj: Anton Klun, Jernej Bevič in Martin Pečar, župan iz Lonjera.

III. okraj: Živie Franc, Trobec Anton, Baceto Anton in Jožef Turk, vsi iz Sv. Ivana.

IV. okraj: Jožef Požar, Janez Gerlanec, Stare Andrej.

V. okraj: Franjo Smerdu, A. Urbančič iz Bazovice, Martin Gergič, Jožef Gergič iz Padričev, Miče Malalan in Jos. Sostič z Občin.

VI. okraj: Balanč Ivan, Godina Ivan iz Prosaka, Furlan Ivan, Sirk Stefan iz Križa, Andrej Gerlanec iz Kontovela.

Vsi ti gospodje imajo nalogo, da povabijo moške, žene, fante in dekleta, da se udeležijo sprejema presvitlega cesarja, in da vodijo dotična krčila v Trst in jih tam razpostavijo, kakor jim to naznani odbor »Edinosti«. — Trudijo naj se, da bodo deputacije mnogobrojne, da se presvitli cesar prepriča o udanosti tržaške okolice. — Da bode mogel vsako poznati te voditelje, morajo imeti vsi kokarde v narodnih barvah.

Ob enakej uri ima priti tudi zbranih 6 deklet iz okolice, da sprejmejo cesarski dvor z drugimi mestnimi dekleti v veži na kolodvoru.

17. t. m. zvečer: Točno ob 8. uri razsvetle vsi okoličani svoje hiše in prižgo se kresli na teh-le visočinah: Verdclja, Skorklja, Trstenik, St. Luigi pod bošketom, Občine, več kresov in razsvitljava obiliska, Kontovel, Vena, 3 do 4 krese, hrib nad Miramarom, več kresov. — Za preskrbenje kresov in bengaličnih ognjev na visočini so izvoljeni različni rodoljubi, katerim bode pisal gosp. Nabergoj, kam imajo priti po drva, petroleje in bengalične luči. — Ako želi kdo v tej zadevi še kaj pozvedeti, obrne naj se direktno na gosp. Ivana Nabergoja.

18. t. m. ob 7. uri zjutraj zberó se odborniki društva »Edinosti« in delalskega podpornega društva v prostorih zadnjega, Corsia Stadion št. 11, in od tam gredo k avdijenci poklanjat se Nj. veličanstvu.

19. t. m. ob 2¹/₂ uri zberó se okoličani pri »Loveu«, kder bode ljudska veselica. Iz vsacega kraja naj pride, kolikor mogoče, fantov in deklet v narodnej noši. Visoki dvor obišče to ljudsko veselico ob 4. uri popoldne. Pred dvorom bodo smeli le tisti pari plesati, ki so popolnoma narodno oblečeni. — To veselico vodi poseben odbor fantovskih županov iz okolice, njim na čelu gosp. Nabergoj.

18. t. m. zvečer ob 9. uri bode vožnja po morju v razsvitljenih ladjah (40 do 50 ladij), vozila se bodo slovenska društva in nad 100 okoličanskih pevcev pred grad Miramar in tam bode serenada. Pevci pojó Hajdrihovo »Jadransko morje«, Hribarjevo kantato in Ipavčevo »Domovino«. — Dotična skušnja vseh zborov okolice in Trsta bode v sredo 13. t. m. ob 8. uri zvečer in v nedeljo 17. ob 1. uri popoldne v prostorih delalskega podpornega društva.

Da se vredi vožnja po morju, za to ima skrbeti odsek, sestavljen iz teh-le udov: gg. Andrej Martelanc, Ivan Martelanc, Franc Martelanc, And. Stare, Matija Pertot iz Barkovelj in Ant. Pogorelec z Grete.

— Razen tega naj vsaka okoliška vas stori, kar more, po svoji lastnej volji, posebno pa naj pazijo one vasi, kder se bode skozi peljala cesarska obitelj, kakor na priliko Barkovlje, da bode sprejetje lepo. Vsi pa naj se držé vestno tega programa, ker le v složenem delovanji je mogoče imeti uspeh.

Slavnostni odbor.

Tržaška razstava.

(Glavno poslojje št. II.) (Dalje.) Za pivom in jedili pridejo razna ročna dela, mej katerimi so čevljarska, klobučarska in ročna dela iz papirja. Firma Skrivan Joh. et Sohn z Dunaja je razstavila krasne klobuke iz različnih tvarin, in gotovo ne morejo naši tržaški klobučarji, ki so na domačej razstavi čisto malo razstavili, tekmovali z dunajskimi izdelki. Na drugem mestu so dunajski klobučarji razstavili tudi kolektivno prav lepe klobuke iz klobučevine in slame. Omembe vredna so sita iz žime od firme Primus Hudovernik iz Stražišče pri Kranji, nadalje šopki firme G. B. Angeli iz Trsta. — Čevljarska dela so gotovo prva dunajska, a tudi Trst ni dosti za Dunajem gledé elegancje izdelkov. Posebno trdne in lepe čevlje za gospode je razstavil Amalovič Simon iz Lvova. — Prekrasno, fino obuvalo sta razstavila Adler Jakob in A. Löwenstein z Dunaja.

Tržaški čevljarji pa so razstavili skupaj vsi v enej vetrini; najlepše stvari imajo H. Wilhelm, G. Posselt, E. Renčel, Rep Val. in Bose Anton; gosp. Posselt je razstavil prekrasne šoljne za ples z dijamantnimi zaponkami, ti so namenjeni županovej hčerki, drugi jako elegantni čizmi iz pozlačene kože pa so namenjeni baronici Morpurgo. — Čevljarji so gledé elegancje silno napredovali, in dame smejo biti zadovoljne z njimi, ker iz največje noge ti čevljarski mojstri napravijo krasno nožico, in kedor vé, kaj je čevljar. Na razstavi vidimo tudi obuvalo za trajnost iz krokodilove kože in raznega do sedaj še malo poznane materiala.

Obuvalo po nizkih cenah je razstavila delavnica »hiše ubozih« v Trstu. Pogrešamo pa čevljarjev iz Mirnega pri Gorici, kateri so gledé te obrtnije dosegli že sloveče ime, kajti oni izvažajo na stolisoe čevlje za delalce in vojake, posebno na Jutrovo.

Na mesto Mirencev veselili smo se firme Mally et Dornberger iz Tržiča na Gorenjskem, ker ona je razstavila različno jako ceno obuvalo. Ta firma izdeluje vsak teden 6000 parov čevljev. — res lepa obrtnija.

Mej krznarskimi izdelki ima gotovo prvo mesto preproga iz razne kožuhovine, ki izgleda, kakor da bi bila vezana (štikana); to jako umetno in elegantno delo je razstavil krznar g. Adolf Cosiner iz Trsta. Irhovino in usnje pohvale vredno razstavile so firme Deseppi F. iz Trsta, Budischevsky Viljem iz Kotbora na Češkem, Erlacher J. iz Feldkirchen-a na Koroškem in Hani Leopold iz Leobersdorfa pri Dunaji (ta firma je razstavila osobito usnje za mašine in drugo tehnično rabo). Usnje rusko močno (Juchten), razstavile so kaj izvrstne tovarne češke in poljske, Janeš Eduard iz Celovca je izložil izvrstno usnje iz konjskih kož (specijaliteto). Zanimivala bode vsacega tudi izložba firme Foges et Comp. z Dunaja, katera je izložila ribje in druge jako umetno barvane in preparirane kože iz dozda manj znanih surovin. — Kaže nam ta firma velikansk napredek v krznariji in strojarji. — Omeniti nam je še domaćih slovenskih strojarjev, ki so kaj dobrega razstavili, namreč Franc Knaflič iz Smartnega pri Litiji, Anton Lokar iz Ajdovščine in Lašček Peter iz Gorice, te firme so razstavile večinoma dobre kože iz telečine in volovine.

Gledé usnja glacié so pač prvi Čehi, oni so tudi najboljši rokavičarji. — Najboljše in najelegantnejše rokavice je razstavila prav gotovo firma Devidles Simon iz Prage in še druge češke firme, za njimi pridejo še le dunajske in potem še le tržaške. — Belo in barvano usnje glacié je razstavila izvrstno firma A. Jellinek iz Lieben-a pri Pragi. Konjsko opravo so najlepšo, elegantnejšo razstavile firme iz Gradca; — Jernaj Stefan, Roleček Jožef, potem C. Neuner iz Celovca (podružnica v Trstu). — Kožuho vino so razstavili kaj lepo in različno gospodje: F. Mušak, Wengel Čič iz Trsta in Schwaiger Anton iz Stadl-a na Stajerskem. V tem oddelku je tudi več jako umetnih del iz človeških las, čudili smo se mej njimi posebno okvirju (spominke na rajncega), kate-rega je razstavil J. Mayer iz Mori na Tirolskem.

Avstrijska strojarja in krznarija dobro napredujeta, pri vsem tem pa Avstrija uvaža še mnogo usnja, (leta 1881 blizo 80.000 metr. centov). Velikih strojenic je največ na Češkem in v Dolenjej Avstriji.

Čevljarstvo se pa v Avstriji silno dobro razvija. Na Dunaji izdelujejo na fabriški način samo bolj finejšo obuvalo, na Češkem, Stajerskem, Kranjskem in Primorskem pa izdelujejo le bolj obuvalo za nižje ljudstvo, in tega se prav mnogo izvažajo na Angleško, v Ameriko, Avstralijo, na Turško in v Egipt. Rokavičarji so pa na Češkem in Moravskem, od tam izvažajo velike množine rokavic po vsem svetu, tudi Dunajčani imajo jako razvito rokavičarstvo, iz Prage in Dunaja dobivajo tu i rokavičarji drugih avstr. mest svoje najboljše rokavice. — Krznarija je najbolje razvita na Poljskem in Češkem. — Sedlarstvo je na visokej stopinji v Krakoviji, v Pragi, Beču in Gradcu.

Za usnjem in kožuho vino pride precej tekstilna obrtnija, to je, tkanine, preje, kačkarije, vezlarije, obleke itd.

Prejnica bombaža in barvarnica in tiskarna katuna v Trumau-u in Marienthal-u je razstavila razno prejo in različne tkanine, bele in barvane. Ta velika fabrika ima blizo 1200 tkalnih stolec.

Dobro je v tej stroki razstavila tudi prejnica in tkalnica v Ljubljani; ta izložba nam kaže bombaž v različnih stopnjah njega izdelovanja, dokler postane kotenina. — Velikanska vetrina nam kaže bombažne izdelke vsake vrste, prekrasne tiskane katune v vseh barvah in za različno rabo; to vse je razstavila firma Kubinsky F. iz Prage.

(Dalje prihodnjic.)

Kranjski deželni zbor

je imel 7. t. m. drugo sejo. V tej seji se je prebrala uže zadnjič omenjena dr. Vošnjakova interpelacija, ki se tako-le glasi:

Interpelacija

do preblagorodnega gospoda c. kr. deželnega predsednika.

V kratkem mine šestletna doba, za katero so bili imenovani c. kr. okrajni šolski nadzorniki. V tem času se je slavno c. kr. učno ministerstvo lahko prepričalo, da se ljudske šole in učitelji niso tako nadzorovali, kakor je želeli v prosep ljudskega šolstva. Nadzorniki so morali pred vsem opravljati svojo lastno aktivno službo in vsled tega jim ni bilo mogoče, vso svojo pozornost obračati na nadzorovanje šol, ker jim je bil le posebi bil le postranska naloga. Spoznavši nedostatke, katere so se tudi v drugih deželah prikazale, kder so bili nadzorniki vzeti iz aktivnega učiteljskega osebja, ter zraven svojega glavnega opravila se le postransko pečali z nadzorništvo, je c. kr. učno ministerstvo uže v nekaterih deželah okrajno šolsko nadzorstvo tako urejalo, da je nastavilo za več šolskih okrajev skupaj enega nadzornika, ki pa za čas nadzorniške službe nema drugega posla, nego pečati se z nadzorstvom. To se je dozda zgodilo na Nižje-Avstrijskem, Stajarskem, Primorskem, Solnograškem itd.

Gledé na to, da bi tudi za kranj-ko ljudsko šolstvo jako koristno in potrebno bilo, da dobi okrajne nadzornike, kateri bi nezadržani in nemoteni po družih opravilih vse svoje moči in ves svoj čas žrtvovali šolskemu nadzorstvu; gledé dalje na to, da mora sicer po šolskej postavi imeti vsak šolski okraj svojega nadzornika, a lahko eden in isti nadzornik več okrajev nadzoruje; gledé konečno na to, da bi se troški za nadzorstvo prav nič ne pomnoževali, ko bi mesto sedanjih 11 nadzornikov, ki dobivajo po 400 gold. na leto — nastavili se za vso kranjsko deželo le trije ali štiri c. kr. nadzorniki s primerno plačo, vprašajo podpisani preblagorodnega c. kr. deželnega predsednika:

Ali bi ga ne bila volja, visokemu c. kr. učnemu ministerstvu priporočati, da namesto sedanjih enajst nastavi za vso deželo le tri ali štiri samo za ta posel odločene c. kr. okrajne šolske nadzornike?

V Ljubljani 7. septembra 1882.

Vošnjak, Klun, Robič, Pakiz, Polukar, Pfeifer, Navratil, Potočnik, Svetec, Lavrenčič, Bleiweis, Zarnik, Grasselli, Detela.

Gosp. deželni predsednik odgovori, da vpraša ministerstvo za menenje in potem na interpelacijo odgovor dá. Potem se je prestopilo na dnevni red in izročilo več prošenj raznim odsekom. Nazadnje se več predlogov reši v prvem branji in se brez ugovora izroči finančnemu odseku: 1. računski sklepi kranjskih ustanovnih zakladov za l. 1881; 2. proračun gledišnega zaklada za l. 1883; 3. računski sklep deželne vinarske in sadjarske šole na Slapu za leto 1881; 4. glavni pregled gospodarjenja s premoženjem deželnega zaklada in njegovih podzakladov za leto 1881; 5. računski sklep normalno-šolskega zaklada; 6. prošnja služabnikov c. kr. višje realke za dovolitev prve petletnice; 7. prošnja Zgorenjega Kašlja za podporo 400 gold. za most čez Ljubljanič; 8. proračun deželnega zaklada in njegovih podzakladov za l. 1883. — Poročilo deželnega odbora o postavi zarad zatiranja ali zamorjenja predenice (deteljne žide) in bodečega osata se izroči gospodarskemu odseku.

Dnevni red prihodnje seje se poslancem pisмено naznani.

Politični pregled.

Notranje dežele.

V državnem zboru sklenena postava gledé ekskvacije na plače uradnikov, potrjena je in razglášena. Mesto Praga je dobilo novega župana. Pri volitvi 6. t. m. je bil izvoljen z 66 glasovi izmed oddanih 73 dosedanjih županov namestnik dr. Tomáš Černý.

Hrvatski deželni zbor se ima sklicati na 1. oktobra in bo letos dolgo zboroval. Poroča se, da pridejo na dnevni red važne reči, mej drugimi tudi predružašba hišnega reda deželnega zbora in predružašba uprave. V vojnej granici se volitve k malu razpišejo, in se tedaj utegnó poslanci iz granice uže prihodnjega deželnega zbora udeležiti.

Vnanje dežele.

Srbski kralj je včeraj prišel v gleichenberške to-plice, kder ostane do 27. t. m.

Črnogorski knez, kakor se poroča poljskim listom, bil je na popotovanji v Rusiji povsod tako sijajno sprejet, kakor poprej še nikoli ne. Dotični ukazi so se dali iz Peterburga, kar očito kaže, da ima knez na peterburškem dvoru dobre prijatelje in zaščitnike.

V Aleksandriji so po vseh voglih in na mošejah nabili sultanovo proklamacijo zoper Arabi pašo, ali domače ljudstvo jo je takoj povsod odtrgalo in raz-trgalo.

9. t. m. zjutraj je Arabi paša sgrabil angleško vojsko pri Kasasinu in unel se je hud boj, ki je trajal vse dopoldne, potem so se Egipčani začeli umikati; a popoludne so napad zopet ponovili, več njih kroge

nedke, da zunaj koprškega mesta, kder stanujejo plemenitaši rimljanskega pokoljenja (?), na deželi diva slovanski živeli in ima slovenske duhovnike, ki po slovensko mašo berejo, da zadoščujejo onim »divjakom«, pa vendar da so dobri pošteni kristijani.)* Koprski škof Bonifacij pa je l. 1636 prepovedal krkavškemu župniku Mihlu Vovku, da ne sme maševati v slovenskem jeziku, vendar pa sporeča škof Zeno l. 1661, da v istem koprskem mestu se opravlja vsa služba božja v slovenskem jeziku v cerkvi tretjega reda Franciškancev. L. 1691 se zaukaže spisovati vse župnijske knjige v italijanskem jeziku. Gledé jezika pri službi božji v tržaškem mestu je opomniti, da se je pridigovalo vedno slovensko po vseh cerkvah do današnjega dne razen v jezuitskej cerkvi. Ova cerkev je bila l. 1682 posvečena po škofu Jakopu Ferdinandu Gorizutti-ju, a jezuiti so bili prišli v Trst uže l. 1619, njih prvi prednik je bil J. B. Posarelli. Knez Ulrih Eggenberg je podelil ustanovni kapital 40.000 gld. vpisan na grajščino Kaltenbrunn pri Ljubljani. Uže l. 1627 je grof Rinald uložil temeljni kamen jezuitske cerkve. Mej prvimi jezuiti v Trstu so večinoma Slovenci: Požarec, Janežič, Vičič itd., a pozneje več Italijanov.

*) »Nel villagi habitati da schiavi, vi sono alcuni sacerdoti di quella nazione et lingua che recitano li divini uffici et la s. messa nell' idioma schiavo secondo la traduzione di S. Girolamo, et al tollera così per addisfare alla barbarie di tali popoli, che non alimenterebbero altrimenti essi sacerdoti; — se ne vede assai buon effetto«. (Folium dioec. 1867 p. 137.)

(Dalje prihodnjic.)

je palo v angleški tabor in okoli sto angleških vojakov ubilo, ali teško ranilo.

Is *Manile* se poroča, da je tam začela razsajati huda *kolera*, in bati se je, da se zanese iz Filipinskih otokov v Indijo in Egipt, od tod pa v Evropo.

Dopisi.

Trstenika 8. septembra.

Dragi moj Domobranec! Kar se tiče tvojega dopisa v »Edinosti« iz Barkovlj 4. septembra, mislim, da enmalo preveč hvališ, res da so se Barkovljanski godci v kratkem času še preveč izvežbali, pa ne znaš, da vrabec najprej svojega mladica svoj naroden živ! živ! uči? resnica, da ni prav okusen, ali naroden je do pete. Tvoji godci so tudi narodni, poznam jih osobno, da pa učenik njih — brate moj — hm, tu mali zajec v grmi tiči, mogoče da ne zraste, narodni godci so mi svedoki, da ne, ali če zraste? dragi moj domobranec! Jaz bivam na trsteniških višinah; gorje Tebi, opazovalec vse vidi. Da je ogromno število okoličanov na somenju prišlo, to je istina, in tudi narodno zastavo sem z dalnogradom opazil, za kar vso čast in hvalo Tebi in narodnim možem v Barkovljah. Ali šta če ovo, kad imaš v svojem selu renegata, najhujšo zagrizlo vlaško pošast, in vedi, da prav majhen domobranec si, dok mi vrata ne pobežiš, da bode bel. Ker se pa pobežiti ne da, brate uči, kar je svobodno, samo da ga odpraviš iz sela, neka ide gosi past, to bo bolj znal, nego v Barkovljah sedanjí posel. Kadar mi to storiš, pripnem ti svetinjo na rame.

Da se mi Trsteničani in Gretarji napravljamo za lep sprejem naše vladarske rodbine, tega ti ni treba pisati, to bodeš videl in gledal bode tudi drugi s Teboj vred. Naš narodni trgovec, Ant. Pogorelec, ni še nikdar izostal, kadar je bilo treba pokazati svetu, da okolica tržaška je in bode avstrijska, tako tudi zdaj uže svoje reči napravlja, posebno Barkovljani boste imeli lepo priliko cesarju pokazati, da niste iredentarji, saj tisti, ki so, ne pokažejo se.

Vedeš trsteniški.

Izpod Nanosa, 2. septembra.

Poročati mi je, da se Razdrčanje vdeležimo slovesnosti blagoslovenja zastave, in to z svojo zastavo, katera je najstarejša trobojnica na Slovenskem, kajti uže leta 1856. je vihrala na Bledu, kamor so se bili sešli velmožje vseh slovanskih plemen v političen razgovor, »kako naj Slovani složno delujejo v prosep Slovanstva.« Ta zastava je tudi prva vihrala v tržaški čitalnici, potem pri stvarjenju mnogo drugih, kakor i na taborih.

Toliko se mi je zdelo potrebno naznaniti slavnemu uredništvu »Edinosti« o našej starej zastavi.

Neverjetno, ter smešno se mi je zdelo, ko sem čul, da se nekateri Slovenci bojé iti v Trst na 24. dan t. m., to je: k slovesnosti blagoslovenja zastave »slovanskega podpornega društva.« Ko sem to v prvo čul, mislil sem si, kano lisica, ko je molik ali »paternošt« našla, — »to so le besede.« Naposled sem se pa ipak osvedočil, da na tem je vendar nekoliko resnice, kar je pa obžalovanja vredno. Kdor količkanj pozna »iredentovce«, vé dobro, da v enakej priliki se jih je toliko bati, kolikor lanskega snega. Oni poznajo nas Slovence predobro, posebno pa čvrste okoličane, ter imajo v živem spominu leto 1868, ko so se prepirali, da z ognjem se ni igrati, kedor noče, da se mu danas ali jutri krov nad glavo ne zapali, ter vsled potrebne pomoči popolnem pogori. Še popred, dokler smo jim bili Slovani »ščavci«, imeli so pred nami mnogo »respekta«, da ga pa imajo zdaj veliko več, ko smo jim iz »ščavov« postali Slavi, kedo bi nad tem še dvomiti mogel? Strah »Slovenca« pred tržaškimi bombami je pač popolnoma prazen, kajti ko bi »iredentovci« tudi bili tako gorkokrvni, kakor si nekateri domišljujejo, ohladila bi se jim ta takoj, videčim junaškega slovanskega naroda tako maso, kakoršna bode zbrana pri blagoslovenju zastave podpornega društva. Kakor se zdaj vidi in čuje, vdeleži se omenjene svečanosti mnogobrojno število naroda od blizo in daleč. Na svidanje!

Hinko.

Domače in razne vesti.

»Edinost« dobi v soboto posebno praznično odličje. Prinese podobe presvitlega cesarja in cesarice, obrobljena bode s krasnim robom in na prvem mestu podamo bralcem kaj izvenrednega.

Odlikovanje. Gosp. Albert Conti vitez Cedassamare, rodóm okoličan, uže prej odlikovan se zlatim križem za zasluge, vodja prezidialnega urala pri namestništvu v Trstu, postal je te dni cesarski komornik, k kateremu odlikovanju mu iz srca čestitamo.

Razstava. Presojevalci, katerih načelnik je baron Scrinzi, začeli so zadnji ponedeljek pregledovati in presojati na razstavo poslano stvari. Vsak dan ob dvanajstih se zbirajo v posvetovanje v starej borski.

Seja občinskega sveta. Zalnjo soboto je imel tržaški občinski svet osmo svojo sejo; pričujoč je bilo 38 svetovalcev, več levičarjev je izostalo. Župan je naznanil, da je mej počitnicami mestnega zbora dospela v Trst vesela vest, da Njegovo veličanstvo cesar s cesarico in prestolnik s carjevo meseca septembra obiščejo Trst. Da se napravijo vredne svečanosti in skuje svetinja v spomin petstoletnega združenja mesta Trsta s cesarsko hišo, dovolil je mestni odbor 15.000 gold., v svesti si, da občinski svet to odobri. Predlog je bil soglasno potrjen. — Potem ste se potrdile volitvi svetovalcev Cesare in Pagani. — Gosp. Nabergoj je rekel, da se gledé Cesareve volitve ni preiskavalo natančno, na kar so se mu začeli na galeriji krohotati; a on je sam ukazal, naj molčé, in župan je potem posvaril galerijo. — Mi vemo, da niso niti zaslišali vseh prič;

tudi vemo, da vrana vrani ne sklije oči. Nabergoj je prav imel, a nad neko stranko se bo neodločnost še britko maščevala.

Mestne ljudske šole v Trstu se odpró 20. nedeljske šole pa 24. t. m. H krati z drugimi šolami se odpre tudi nova šola v via Guilla.

Imenitni gostje. Te dni je bil mej nami profesor Jagić s Peterburga, eden prvih slavistov na svetu, ogledal si je razstavo in potem odšel v Istro in Dalmacijo, rodoljubje so ga dostojno sprejeli. Tukaj pa se še nahaja vse polno naših bolj poznanih mož, namreč gosp. Železnikar, urednik »Naroda«, gosp. Kuralt, tajnik hrvatskega gospodarskega društva, R. Dolenc, vodja vinarske šole v Slapu, in mnogi drugi hrvatski in slovenski znani možje. — Da bi trajala razstava 3 leta, pa bi se po Trstu slišala skoro sama slovanska govorica. Te dni dojdejo uredniki »Politike«, »Tribüne«, »Narodnih listov« in še mnogi drugi publicisti. Ti shodi morejo le koristiti, ker se tako mej seboj spoznavamo.

Dve štipendiji rajnega škofa Jurija Dobrile za gimnazijalce, ena v znesku gld. 100.80, ena gld. 112 ste razpisani za prihodnje šolsko leto. Več pové »Osservatore Triestino« od 1. sept.

Poduk za babice s slovenskim podučnim jezikom se prične v Trstu 1. novembra. Pogoji se pozvejo pri političnih gospodih, kder se imajo dotične osebe tudi oglašiti.

Krasa se nam piše: K poročilu s Krasa v »Edinosti« št. 45., v katerem se je objavilo, da za sprejem presvitlega cesarja dela g. Dejak uže zdaj priprave v Hrpeľjah, kar je od g. Dejaka prav lepo, naj pristavim še to, da bodo na postaji Hrpeľje-Kozina čakale presvitlega cesarja deputacije občin Materija, Podgrad in Jelšane, predčastita duhovščina in šolska mladina se zastavami pri napravljenem slavlóku.

Iz Gorice se nam brzojaví: Sprejem cesarjev je bil vkljub slabemu vremenu velikanski, nepopisljivo navdušenje, cesar jako zadovoljen; naši ljudje prevladujejo; sliši se največ klicov »živio«. Denes popoldne bo na Rojicah defiliranje društev in občinskih deputacij pred cesarjem. Iz 200 gl bodo peli naši pevci Hribarjevo slovensko kantato pred cesarjem.

Čudno! Tolminski glavar je baje deputacijam prepovedal cesarja nagovarjati po slovensko, to se je brzojavilo po vsem svetu. Mi tega skoro ne moremo verjeti, ako pomislimo, da je sam cesar županu, ki je hotel govoriti italijansko, ukazal naj govori slovensko. Ne vemo zakaj li morali Tolminci govoriti nemško, italijansko ali celo »francosko«, ko homo mi tržaški Slovenci Nj. veličanstvo nagovorili po slovensko. — Ako je to res, potem je gosp. glavar tolminski dobil dober dementi in memento. Mi pa še vendar komaj verujemo to vest in čakamo zanesljivejših poročil, ker zadnji čas se je g. Šemerl kazal še precej pravičnega našemu narodu.

Častno občanstvo je podelila občina Srpenica trgovinskemu ministru, baronu Pino.

Imenovanje. Gosp. Fr. Babsch, suplent na realki v Würtingu na Dunaji, imenovan je za profesorja na goriške realki.

88.083 gold. 7 1/2 kr. ukazalo je notranje ministerstvo izplačati kranjske deželne kasi za sanitarne stroške vsled razsodbe državnega sodišča. Znesek, kateri je bila država obsojena vrnoti deželi kranjske, znaša 88.888 gold. 64 1/2 kr., k temu pridejo še obresti za čas od 1. novembra 1881 do 8. septem bra 1882 v znesku 4194 gold. 43 kr.

»Slov. Nar.«

Tržaškega škofa Legata spomenik v Naklem, v katerem smo zadnjič omenili, ima ta le napis: »Hvalimo slavne možé! (Eccl. 44.) Dr. Jarnej Legat, škof tržaško-koparski, nj. svetosti prestolni prisednik, nj. c. kr. velič. tajni svetnik, vitez železne krone II. reda itd., roj. 16. vel. srp. 1870 v Naklem hiš. št. 35, mašnik posvečen 19. kim. 1831, bivši profesor dogmatike v Gorici, škofjski kancelar v Trstu, župnik pri M. D. V., svetnik c. kr. vlade v Benetkah, 1. 1846 postal škof v Trstu, umrl po 23letnem višjem pastirovanji 12. svečana 1875. Postavili sorodniki, častilci in prijatelji o pastirovanji in s sodelovanjem župnika A. Zarnika 1882. — Pred. g. naklanski župnik, zlatomašnik A. Zarnik, se je posebno prizadeval za vredni ta spomenik, ki diči evangelijsko stran prezbiterija naklanske cerkve. Škofov doprniš kip je v naravnej velikosti iz kararí-nega marmorja, izdolbel slovanski umetelnik g. Zajec, jako izvrstno. Odkritje spomenika je bilo 3. t. m. jako slovesno. Ljudstva je bilo zbranega od blizu in daleč na tisoče; velečastiti gosp. vodja in profesor Toma Zupan je na leci tako ganljivo govoril, da tega govora noben poslušalec nikoli ne pozabi. Ponudarjal je velike njegove zasluge za cerkev in narod tako lepo in naravno, da je za cerkev in narod pridobil vsa srca. — Iz tega se vidi, da ni mrtev, kdor v grobu počiva, ker sad rodi dobro seme, katero je sejal.

Pokneženi škof in pesnik. »Slov. Nar.« priobčuje to-le ganljivo dogodbo, katera gotovo vsacemu čutiljivemu človeku veselja solzo v oko privabi. »Naroda« poroča tako-le: Iz Medvod se nam piše 5. t. m.: Nista še minula dva tedna, kar so Goričane vzprijele gosta, čegar ime slovi po vseh slovenskih pokrajinah in še čez nje. Naš pesniški prvak gosp. Gregorič se je v družbi z gosp. prof. T. Zupanom poklonil knežškofu g. Pogačarju. S toplimi, iz srea govorenimi besedami mu je pri obedu napil gosp. vladika. Solze so polile pesnika, tako ga je ganilo visoko priznanje; vzpel se je k vikšu in glasila se je iz ust njegovih napitnica, nenavadna: privrell so divni verzi iz dna čuteče duše njegove g. knežškofu v odzdrav. Tako sta se našla dva blaga sorodna si duhova. Bog daj, da bi se vez, ki ju druží, nikdar ne pretrgala, temveč ožja in ožja prihajala

v prid in slavo Slovenstva. Da se to zgodi, temu porok so nam biser-solze pesnikov.

Kranjskega pešpolka baron Kuhn št. 13 prvi in drugi bataljon z godbo sta prišla danes zjutraj v Ljubljano. Tretji bataljon otide pozneje z Dunaja v Koper. V Ljubljani bivajoči peti bataljon pa otide 20. t. m. v Pulj, kder se iz njega sestavi novi 57. pešpolk.

Gosp. profesor Vinko Borštnar pride za profesorja v Ljubljano.

Državni poslanec g. Güdel-Lannoy je sklical 10. t. m. svoje volilce v Maribor ter jim dal račun o svojem delovanji. Šlo se je 200 osob, večidel volilnih mož, ki so mu soglasno izrekli zaupanje.

Slovensko politično društvo za Stajersko je v zelo obiskovanem glavnem zboru v Mariboru 10. t. m. sprejelo resolucijo gledé ustanovitve posebnega namestniškega oddelka za južno Stajersko in gledé uvednja slovenskega jezika v srednje šole.

Občinske volitve v Splitu. Dalmatinsko deželno namestništvo je zoper te volitve vloženo pritožbo zavrnilo in volitve potrdilo. Sestavlil se je poseben osek, da priredi veliko svečanost pri vmeščanju novega župana. Pri tej svečanosti se blagoslovi tudi zastava društva »Napredak«. Blagoslovi jo biskup Strossmayer.

Biskup Strossmayer, o katerem smo zadnjič poročili, da blagoslovi 1. oktobra po načrtu lateranske cerkve postavljeno veliko cerkev, izdaj je iz tega povoda poseben pastirski list, v katerem pravi, da smatra z dovršeno cerkvijo glavno svojo nalogo v življenju končano in da odslej hoče bolj za se živeti, da se more dostojno pripravljati za dolgo pot, katero mora k malu nastopiti. Edina njegova želja je, ustanoviti v Djakovu višje učilišče za bogoslovce.

Gosp. Louis Leger, profesor slovanskih jezikov in slovstva na pariškem vseučilišču, ki si je z učenimi svojimi deli za slovanski svet velike zasluge pridobil, končal je znanstveno svoje popotovanje po južno-slovanskih deželah. Obiskal je Ljubljano, Zagreb, Belgrad, Sofijo, Plovidivo, kodar se je povsod dalj časa mudil, in se vrne skoz Carigrad na Francosko. Kakor poroča v Plovidivem izhajajoči »Narodni Glas«, namenil se je, podatke svojega znanstvenega preiskavanja, vzlasti gledé Bolgarske, v posebnej knjigi priobčiti. Učenjak je posebno sočutje izrazil do bolgarskega naroda, ki je veselo napredoval, kar je otrese turške okove, izrekel pa tudi željo, da bi se k malu polegel notranji politični prepri, ki zavira vspešno napredovanje.

Banka »Slavija«. V mesecih april, maj in junij t. l. je pristopilo banki »Slavija« 26.846 novih členov, ki so zavarovali kapital 22.228.761 gld. 88 kr., ter zato vplačali zavarovalnine in pristojbin 487.858 gold. 05 kr. Banka pa je v tem času plačala za škodo 189.581 gold. 79 kr. — Od svojih kapitalov imela je banka v tem času vloženi 205.241 gld. 66 kr. v posojilnicah, 663.698 gold. 09 kr. pa posojenih na hipoteke. Denarni promet vsrednje blagajnice v Pragi znašal je 1.160.827 gold. 97 kr. — Gasilne brizgalnice bile so oddane šestemir občinam, in med njimi tudi občini Št. Vid pri Vipavi. — Od 1. januarja do 30. junija t. l. sklenjeno je bilo 39.419 novih zavarovanj za kapital 33.973.563 gold. 88 kr. proti zavarovalnici in pristojbinam v znesku 833.540 gl. 43 kr., škod pa je bilo v tem času izplačanih za 312.358 gl. 68 kr. — Samoupravna društva za zavarovanje pokojnin in užitnika napredovala so prav sijajno, kajti do konca julija 1882 oglasilo se je uže 565 členov, ki so zavarovali pokojnin in dohodkov za 100.197 gld. 67 kr., ter vpsali vlog 402.846 gl. — Isto tako ugodno se razvija pokojninski zavod za zastopnike, ki šteje uže 3839 udeležencev in čegar zaklada je narasla na 25.472 gld. 86 kr.

(Današnjemu listu je priložen letni račun zavarovalne banke »SLAVIJE«.)

Goriški »Gospodarski list« je v 8. številki objavil te-le članke: 1. Poročilo o delovanji c. kr. kmetijskega društva v Gorici za l. 1881. — 2. Osnova deželnega živino-kužniškega zaloga. — 3. Sadimo sadno drevje! — 4. Pripomočki zoper trtno uš (Phylloxera vastatrix). — 5. Jelša. — 6. Oznanilo.

Domovinoslovje za slovenske ljudske šole, spisal J. L. drugi popravljeni natisek z dvema zemljevidoma, priporočamo prav gorko. Velja le 20 kr. in vendar je zemljepis in zgodovina vzlasti slovanskih dežel, kolikor treba za ljudske šole, prav izvrstno, to se umeje, na kratko razloženo.

Sreča v nesreči. Utagne bili uže okoli 40 let, kar je pod tem naslovom izdal, g. Janez Cigler, župnik pri sv. Tilnu v Višnji gori, jako zanimljivo povest v poduk starim in mladim, ubožnim in bogatim. Nas je ta prelepa povest uže pred 35. leti navduševala, ker takrat ni bilo mej slovenskim svetom še nobene tako dobre in zanimive povesti in odkritosrčno moramo reči, da je ta povest še danes ena najboljših, kar jih ima naše slovstvo; ona riše človeško življenje lepo, naravno in resnično, tedaj tudi moralno, da oblaži vsacega človeka, ki jo prebere. Prvi iztisek te lepe knjižice je bil uže davno razprodan, ker naše ljudstvo je to povest bralo in prebiraló uže v prejšnjih letih, kodar koli je znal kdo brati. — Zelo je tedaj slovenskemu ljudstvu ustregel, g. Ivan Tomšić, urednik »Preporočilnega« časnika »Vrtec«, da je dal to lepo povest popravljenó zopet natisnóti. Da jo vsem našim bralcem priporočamo, tega nam ni treba praviti, saj smo to uže zgoraj omenili. Velja knjiga: mehko vezana 40 kr., trdo vezana 45 kr., krasno vezana, vsa v platnu s zlatim napisom 60 kr. Po pošti pod križnim zavitkom 5 kr. več.

Popravek. V zadnjem listu smo prinesli vest, da je imenovan predsednikom tukajšnje trgovinske in pomorske sodnije g. dr. Josip Mossetig, kateri je tudi svetovalec pri tukajšnji višji sodnji.

Ne ta gospod, ampak gospod **Adolf Mosetig** je imenovan predsednikom omenjene trgovinske sodnije. Mi ki tega gospoda poznamo še po njegovem delovanju v Gorici in v Trstu, moremo le čestitati ministru prava k temu imenovanju, ker novi predsednik ni le eden naših najprejnejših juristov, bodi si na civilnem, bodi si na kazenskem polju, temuč tudi skoz in skoz značajan in energičen mož in sin našega naroda, katerega jezik v govoru in pisavi popolnoma pozna in je našim narodnim težnjam gledé slovenščine v uradih bil dosedaj vedno pravičen. Takih mož potrebujemo na Primorskem.

Sreča rodi večkrat smrt. Mnogokrat se bere, da ljudi po nepričakovani sreči kaplja zadene. To se posebno pogosto zgodi pri ubožih ljudeh, ki v loteriji terno zadenejo. O dveh taci primerljajih smo nedavno brali. Zadnje dni se je na Dunaji nekaj enacega pripetilo! Tajnik tehniške visoke šole, vladni svetovalec, Anton plemeniti Gapp, je zgrabil na poti od politehnike do banknega posloja 21.500 gold. Ta velika svota je bila v velikem zavrtku po napismu: „Häuser-Administration der technischen Hochschule“. Gosp. Gapp je pogrešil denar še le, ko je stopil v bankino posloj, ter se urno vrnil, ker je dvomil, da je morebiti denar pozabil s seboj vzeti. Ko je pa stopil v vežo politehnike, zagledal je mladega moža, ki je vratarju zavitek dajal. Ta mož, po imenu Karol Bauer, delalec v mašinskeji fabriki, našel je zavitek na ulici in takoj izročil na določeno mesto. Gosp. Gapp, ves vesel, da je denar tako naglo zopet našel, odšel je takoj delalcu 2150 gold. najdenine, kar je bilo pa temu pogubno. Veselje, da ima toliko denarja, tako ga je pretreslo, da ga je kaplja zadela, ter se je mrtev na tla zgrudil. **Grozna nesreča.** 3. t. m. je poseben vlak, ki je šel iz Freiburga v Kolmar, pri Hugstetenu skočil iz tira in zgodila se je grozna nesreča, na 100 ljudi je ostalo na mestu mrtvih, dvesto pa je bilo hudo poškodovanih.

VABILO.

Podpisani odbor vabi vse pevce iz Trsta in okolice, da se vdeležé serenade, katero napravijo Slovenci Nj. Velikanstvu cesarju dne 18. ali 19. t. m. na morju pred gradom Miramar.

Pelo se bode: 1. „Jadransko morje“, 2. Ipavčevo „Domovino“, 3. „U Boj“ in 4. Hribarjevo kantato. Skupne vaje bodo v „delalskem podpornem društvu“ v sredo, 13. t. m. točno ob 8. uri zvečer in v nedeljo 17. t. m. ob 1. uri popoldne.

Naj se vdeležé vaj vsi oni pevci, ki se mislijo deležiti serenade na morju.

Odbor „Edinosti“.

Poziv.

Vsi tisti gospodje, ki so dobili pole, da nabirajo darove za slavnost blagoslovenja zastave, prošeni so, da prinesejo pole in pobrani denar najdalje do 20. t. m. gosp. denarničarju.

Odbor delalskega podpornega društva.

Dražbe.

V Gorici hiša in zemljišča Josipine Furlani iz Pervadičine, 5. okt. in 6. nov. — V Gorici posestvo družine Blasig iz Podgore št. 147., 10. okt. in 10. nov. — V Paznu hiša št. 36 v Boljuni, cenjena 825 gld., 12. okt., 10. nov. in 13. dec. — V Paznu zemljišča Marijane Marzan iz Žrnjice, cenjena 382 gld., 13. okt., 13. nov. in 15. dec. — V Paznu posestvo Biagio Rovis Battistin, cenjeno 693 gld., 14. okt., 14. nov., in 14. dec. — V Sežani posestvo Andreja Gomizelj iz Dutovelj, cenjeno 263 gld., 22. sept., 23. okt. in 22. nov. — V Trstu posestvo Marijane Tenca v Križu, cenjeno 3614 gld., 21. sept., 21. okt. in 21. nov. — V Vodnjanu posestvo Josipa Kalodovič, cenjeno 1621 gld., 16. sept., 18. okt., 16. nov. — V Gorici hiše št. 1., 2., 3., 9., 48., 53., 61 s pristojnimi zemljišči v malem Gradišču, zemljišča v Dornbergu, v Renčah, Pervadini, skupaj cenjena 25.185 gld., 26. sept., 26. okt., 28. nov. — V Podgradu posestvo Antona Roncina iz Jelšan, cenjeno 800 gld., 4. okt., 4. nov. — V Gorici hiša družine Chiapulin št. 290, dalje hiše št. 105., 106., 107 v St. Petru s pristojnimi zemljišči, skupaj cenjene 15.860 gld., 16. sept., 18. okt., 16. nov. — V Gorici hiša št. 49 in zemljišča Janeza Lutman, cenjena 7080 gld., 19. okt., 21. nov., 20. dec. — V Kanalu posestvo Stefana in Terezije Zbogor iz Anikove, cenjeno 615 gld., 16. sept., 14. okt., 18. nov. — V Kopru posestvo dedičev Giurise, cenjeno 270 gld., 16. sept., 17. okt., 20. nov. — V Sežani posestvo Martina Skrk iz Saleza, 14. sept. (zadnjikrat).

Za slavnost blagoslovenja zastave delalskega podpornega društva so nadalje darovali po G. Mavriču: Kumar J. 2 gld., Martelanc A. 1 gld., ka. ml. dr. P. 10 gld., po udu g. F. Bulec: Franjo Bule 1 gld., Franjo Slovenec 40 kr., Josip Bolle 40 kr., Filip Marc 1 gld., Lorenc Tišlar 50 kr., Sever 20 kr., Kristel Kopušin 20 kr., Janez Jakomin 40 kr., Jakob Gojdan 20 kr., Vide Klančar 20 kr., skupaj 17 gld. 50 kr., zadnjič izkazanih 305 gld. 95 kr., torej skupaj 323 gld. 45 kr.

Lista uredništva: Gosp. L. D. v A. Najbolje bode, ako pridete Vi in Vaši dne 23. t. m. v Trst, da boste pri slavnosti, Stanovanje po ceni Vam preskrbi odsek za nastanovanje delalskega podpornega društva. Pišite direktno njemu, koliko postelj in po kakoj ceni potrebujete. — Veseli nas, da se Vam dopada naš list. Željam čitateljev po možnosti ustrezamo. — Za razstavo ne gre več, je uže prekasno. Sreček podjetnik ne daje v komisijo; — naročiti Vam jih moremo tudi mi.

Tržno poročilo.

Kupčija v obče miruje, cene nobenega blaga se niso zdatno spremenile.

Dunajska borza

dne 12. septembra.

Enotni drž. dolg v bankovcih	76 gld. 80 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	77 „ 35 „
Zlata renta	95 „ 35 „
1860 državni zajem	130 „ 50 „
Delnice narodne banke	824 „ — „

Kreditne delnice	321 gld. 75 kr.
London 10 lir sterlin	118 „ 40 „
Napoleon	9 „ 44 „
C. kr. cekini	5 „ 63 „
100 državnih mark	52 „ 10 „

Srečke velike

razstavne loterije

v Trstu

se prodajejo pri **Josipu Zoldan**, verifikacijski urad za izžebanja, opravništvo časnika „La Verifica“, in menjalnica, blizu namestniške palače v Trstu.

1000 dobitkov, glavni 50.000, 20.000 in 10.000.
srečka 50 soldov

Vabilo na naročbo.

Od 1. junija 1882 se je začela nova naročba na „La Verifica“, časnik za izžebanja in denarstvene zadeve, kateri izhaja 7., 18. in 27. dan vsakega meseca. Vsak naročnik bo dobil v januarju izkaz izžebanih srečk od prvega srečkanja in za celo leto 1882, ter koledar izžebanj za 1883.

Pogodbe naročbe od 1. julija do 31. decembra 1882. Za Trst pri opravištvo gld. — 80. Na dom gld. 1. Za avstr. državo gld. 130. V zunanjo državo v zlatu 4 franko.

Naročila se vsak dan sprejemajo. Pri **Josipu Zoldan**, verifikacijski urad za izžebanja, opravništvo časnika „La Verifica“, in menjalnica blizu namestniške palače v Trstu. 8—4

Urar Alojzij Suppanz

daje na znanje, da se je preselil v hišo št. 39. na „Corso“, nasproti kavarne „al Corso“. 3-2

Giacomo Weiss

optikar iz Bavarskega.

Trst, Corso 704.

priporoča svojo veliko optično zalogo, v kateri se dobiva izključljivo najfinije, v to stroko spadajoče blago. Tudi velika zaloga tržaških fotografij. 12-9

Krojač Anton Bonné

se je preselil dne 24. avgusta 1882 na „Piazza S. Caterina“ Nr. 1, prvo nadstropje (blizu gostilne „Eiskeller“). 12—3

O priliki prihoda cesarja in cesarice v Trst, priporočam svojo dovoljeno radnico za prototehnične izdelke, kakor so različne rakete, bengalski ognji vsake barve, in angleške torče.

Sé spoštovanjem

Carlo Ardizzone,

prototehnikar pri c. k. pomorskeji vladi.

Govoriti se more z njim v drogeriji Kimenz via poste rosso Nr. 787.

Velikanski ognjemeti na večer odpreja razstave so bili moje delo, potem naj sl. občinstvo sodi. 3—2

Gostilna „zur STADT WIEN“

via S. Nicolo št. 11, v središču mesta, priporočam svoje lepe prostore po nizkej ceni. 21—15

Trgovska tvrdka

G. Milesi

v Trstu

odpošilja s poštnim povzetjem v majhnih balcih po 4¹/₂ kilogr. prosto carine in voznine na vse kraje avstro-ogr. države po sledečih cenah na debelo:

Ceylon plant najfinejši	1 kilogr. gld. 1.70
„ biser (Peri) naravno zeleno	„ „ 1.95
„ Manila biser, blede, jako fino	„ „ 1.60
„ Kuba debelo zrnat najfinejši	„ „ 1.75
„ St. Domingo	„ „ 1.45
„ Java najfinejši zeleno	„ „ 1.42
„ Zlata Java (lipo rumeno)	„ „ 1.54
„ Santos najfinejši, zeleno	„ „ 1.36
„ Rio zbrano	„ „ 1.30
„ Riž namizni najfinejši	„ „ —.40
„ Rangoon I. vrste	„ „ —.34
Namizno olje francosko v kositarjih po 4 kilogr.	1.28
„ Monte St. Angelo ital.	1.15
„ Makaroni, pravi napolski v zabojih	—.56

Odpošilja nadalje vsakovrstne začimbe, južno sadje, francoski žafran, najfinejšo čokolado, vsakovrstne sladčice po najnižjih cenah.

Na zahtevanje pošilja franco tudi obširne cenike. 3

Več 100

dreves smrek, jelk, borovcev in bukev se prodajo v debelosti od 28 do 95 cm. Dolgosti od 17 do 36 metr. Borovi so močno smolnati in rdečkasti, ko mecesen. Od pile (žage) na močnej vodi in od okrajne ceste pol ure oddaljene, do železniške postaje Vukrat (Wuchern) in Drave pa 2 uri. Vožnja po okrajni cesti.

Vinogradsko posestvo,

1 uro od St. Bistrice na Pohorju se prodajo pod dobrimi pogoji. Pripravno za doslužene duhovnike ali uradnike: ker sta poprej dva c. k. časnika (doslužena) kot lastnika dolgo časa tam bivala. Razgled krašen.

Nekaj jabolk

in sliv (češpolj, pripravne za sušenje na solnci), se odda. Več pove

L. Vinšek

pošta Reifnigg, Štajerske.

Ustmene dogovore prosil od 16. do 20. septembra t. l. v Trstu; kje? pove uredništvo „Edinosti“.

The Singer Manufacturing & C.

New-York.

Ako se plati vsak teden samo

eden goldinar

dobi se

Originalni

Singer-jev šivalni stroj,

in to brez povišanja cene.

Poročstvo se daje za pet let, poduk na domu brezplačno

G. NEIDLINGER,

generalni agent

V Trstu, Corso, palača Modello

Šivanke za Singerjeve šivalne stroje komad 3 kr. in tucat 30 kr. (13—4)

C. k. privilegirano društvo

Riunione Adriatica di Sicurtà

v Trstu.

Zavaruje proti požarom, provozu po suhem, rekah in morju, proti toči, na življenje v vseh kombinacijah.

Glavnica in rezerva društva dne 31. decembra 1881:

Glavnica društva	gld. 3,900.000.—
rezervni fond od dobitkov	625.927.02
„ za pokritje premikanja	161.500.—
„ vrednosti efektov	6,638.506.—
Premijna rezerva vseh oddelkov	284.591.—
Reserva za škode	

V portfelju:

Premije, ki se imajo potirati v prihodnjih letih

13,206.696.47

Skupni znesek vseh škod plačanih od 1. 1838 do 1881

gld. 103,255.007.57

Urad ravnateljstva

Via Valdirivo, št. 2 (v lastnej hiši). 24—5

Lekarna Josipa Udovcicla v Trstu

Via Farneto in S. Giacomo in Monte.

Pripoznani uspeh

po več tisoč ljudéh, kateri so rabili mojo nedosegljivo, po meni samemu izdelano

eterično tinkturo iz rastlin

proti kurtim ošesom, israstkom in trdeji koži mi daje povod, da javim, da nobena druga tinktura, katere koli kaže na more proučiti tolikega uspeha, kakor prav moja. — Na vsaki steklenici je moj podpis.

Glavna zaloga za „TRST“ v lastnih lekarnah, Via Farneto in S. Giacomo in Monte in pa v lekarni G. B. Foraboschi na korzu. V drugih mestih domačih in inostranskih dobiva se v vseh večjih lekarnah.

Posilja se le spoštunim povzetjem.

24—5

Cene steklenice z navodom za rabo 60 soldov; zunan Trsta pa 60 soldov

Nove mehe pihalnike

vsake baže, najboljšo sestavo in trpežnosti izdelujem podpisani za polovico cenejšje, kakor dunajske in druge tovarne. Cenike pošiljam na željo brezplačno in poštino prosto.

Eden meh je na razgled v tržaški razstavi v II. razredu št. 1338.

Iz tega se lahko vsak prepriča o mojem delu, kakor tudi iz sledečega spričevala; drugih spričeval in pohvalnih pisem v originalu hranim mnogo doma, in vsakdo jih sme pregledati.

Za obilna naročila se priporočam **Matija Zupan** v Kropl (Oberkrain).

Spričevalo.

Gospod **Matija Zupan** iz Krole na Gorenskem napravil je za mojo kladivno kovačnico leta 1881 nov cilindrični meh s podvojenim delom, kateri mi jako dobro služi, in je v mojo najpopolnejšo zadovoljnost izvršen. — Talisti goni tri ognje ob enem, potrebuje le malo moči za gonitev, teče počasi in prav mirno; dela pa se z njim lahko in z dobrim uspehom, izdelan je trpežno in iz prav dobrega blaga. — Štejem si torej v dolžnost, tega mojstra za izdelavanje mehov v najboljšo vestjo vsakemu najtoplejšje priporočiti.

V St. Juriji na Taboru (na Štajerskem) dne 3. sučca 1882. **Janez Drobež** m. p.

Da je Janez Drobež to spričevalo spisal in lastno-ročno podpisal, se potrді.

Občinski urad St. Juri na Taboru 3. marca 1882.

(6—1) (L. S.) Greger Koo, obč. predstojnik.

Na razgled v razstavi, poslojpa št. 2., vrsta C., red 13. št. 868.

Najnovejši patent-hlačniki!

Najbolje praktični, primerni, elegantni!

Dom. Schönbaumsfeld-ovega sina na Dunaju.

Na prodaj pri vseh trgovcih na veliko in skoraj pri vseh na drobno, v avstro-ogr. državi.

Prosi se, dobro paziti na izdelavo.

Komisijaka zaloga en gros pri

Johann Aichner i. Juden latz Nr. 2

12-5